

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto K 15—
za pol leta 7:50
za četrt leta 3:80
za 1 mesec 1:30

Posamezna številka 40 vin.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuj, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.

Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 19

Ptuj, 10. avgusta 1919

I. letnik

Zborovanje zaupnikov JDS v Mariboru.

Preteklo nedeljo dne 3. avgusta 1919 zbralo se je lepo število zaupnikov JDS iz celega mariborskega okrožja v Narodnem domu v Mariboru. Iz poročilin živahne debate je bilo videti, kako potreben je že bil skupni pogovor o aktualnih vprašanjih in težnjah našega ljudstva.

Dragoceno je bilo stvarno poročilo podpredsednika deželne vlade za Slovenijo dr. Žerjava o notranji in zunanji politiki. Posebno je zanimalo poročilo stališča vlade v Beogradu glede izvoza in uvoza. Razjasnil nam je, zakaj je razumljivo stališče vlade, da zabranjuje izvoz našega blaga v inozemstvo, zlasti v Nemško Avstrijo.

Blago je danes zlato in škodujemo z izvozom tega sami sebi in celi državi, ker slabimo s tem našo valuto.

Denar Nemške Avstrije je danes ničvreden papir, razen tega je dokazano plačala Nemška Avstrija od dveh milijard do sedaj dovoljenega izvoza 1½ milijarde v ponarejenih jugoslovanskih bankovcih. Avstrijska banka na Dunaju še vedno tiska staro-avstrijski denar, katerega preštempljuje z jugoslovanskimi stampiljami, in ga na to uvaža kot plačilo za izvoženo blago. S tem početjem je pomnožila naše bankovce za 1½ milijarde, kar le neugodno vpliva na našo valuto, pri tem pa se nas okrade blaga. Z državo s slabo valuto je vsako trgovanje v obče zelo težko, ker se za blago ne dobi ista vrednost, zlasti pa še, če ravna na tako nepošten način.

Radi tega zadržujemo naše blago, zlasti ono, katero se ne pokvari, dokler ni urejeno našo valutno vprašanje, katero bo gotovo urejeno najpozneje meseca septembra.

Takrat bomo zahtevali izplačilo za prodano blago v naši valuti ozir. tej odgo-

varjajoči vsoti tujega denarja. Kar damo danes za ničvredne bankovce to direktno darujemo nasprotni državi, vrh tega pa še sami sebe oškodujemo z množitvijo bankovcev in zgubo blaga.

Glede izvoza in prodaje naših pridelkov, zlasti vina, živine, čebule itd. odpravo carine za uvoz za nas potrebnih reči, pripravljaja vse potrebno kmetijska družba, ki bo de poskrbela, da naših ljudi ne zadene prevelika škoda.

Sprejele so se primerne resolucije, katere so se izročile deloma poslancu Narodnega predstavništva prof. Voglarju, kateri je odpotoval z njimi še istega dne v Beograd, deloma po predsedniku Dr. Žerjavu na deželno vlado.

Naša stranka je dosedaj žrtvovala vse za občni blagor našega naroda in celokupne države ter temu principu podrejala vso svojo delovanje. To priliko so uporabile nasprotne stranke, ki so imele med tem časa dovolj se organizirati, in skušajo sedaj oškodovati demokratično stranko, kjer in koliko morejo.

Gotovo je, da bi bila naša stranka danes na vrhuncu, če bi izrabila razpoloženje ljudstva v času preobrata v svoje strankarske namene in ne v blagor celokupnosti. Lahko bi ji bilo tedaj ubiti obe nasprotni stranki, vendar je imela v prvi vrsti pred očmi občni blagor celega naroda in novo ustanovljene države, na sebe pa pri tem popolnoma pozabila.

To v bodoče ne sme biti in ne bode in tudi mi moramo izvesti našo organizacijo do skrajnosti. Pri tem pa nas ne bode vodila le strankarska korist, ampak dobrobit celote.

Saj vidimo vsak dan, kako pridno delujejo vsi razdirajoči elementi, katerih cilj je ubiti našo samostojnost, spraviti v državo nemir in nered, da bi tem lažje ribarili v kalnem. Med tem ko umira v drugih državah boljše vize, ker so prišli narodi do prepri-

čanja, da je to največje zlo, ki le uničuje, bi radi pri nas istega še le vpeljali. Naše ljudstvo v svoji pretežnji večini uvideva samo, kam vodi taka politika in gotovo ne bode šlo proti-državnim hujskačem na limanice, naša državna oblast pa ima danes že toliko moči, da bode lahko zatrla vsak tak poskus s silo, če bo potrebno.

Radi tega pa kličemo na delo vse one elemente, katerim leži na srcu dobrobit našega naroda in nedeljene celokupne države.

Proslava petdesetletnice Narodne čitalnice v Ptuj

Že l. 1914 je minilo 50 let, odkar je bila ustanovljena Narodna čitalnica v Ptuj. Hoteli smo takrat primerno proslaviti njeno petdesetletnico. Priprave so bile v teku, kar izbruhne svetovna vojska. Mesto veselih dni so napočili žalostni.

Nemška besnost, ki je že hudo zdivjala l. 1908 ob veliki skupščini Ciril Metodove družbe, je mislila, da je z vojsko prišel pravi čas za njo. Posurovele njene moči so se pokazale v pravi luči tudi v Ptuj, središču razvpitega štajerčijanstva. Zatreti so nam hoteli naše kulturne pridobitve, potlačiti nas, da ne vstanemo več. Ali sami so pali v jamo, ki so jo drugim kopali. Mi pa vstajamo in začenjamo novo dobo svojega življenja.

V tem času vstajenja in prerodenja hočemo naknadno proslaviti čitalniško petdesetletnico.

Dobrega pol stoletja je bila Narodna čitalnica v Ptuj za narodno življenje v Ptuj in ptujskem okraju, središče, iz katerega je izhajalo in kamor se je stekalo narodno delovanje, središče, ob katero so se zaganjale nasprotne sile, ki pa se jim je trdno ustavljalo. Ob petdesetletnici si hočemo natančneje ogledati to dobo narodnega prebujenja, premotriti delo naših narodnih mož, v spominu

lice ter ga podala spet materi in pravila: „Tvoja želja se je izpolnila; toda ne boš se otroka dolgo radovala.“

„Kaj mi praviš?“ je vprašala prestrašena kraljica. „Kaj se zgodi z mojim detetom? Ali ga naj spet zgubim?“

„Ne boj se in upaj!“ je odgovorila mirno vila. Usoda ti iztrga svoj čas sina iz naročja. Obilo nesreče ga čaka, toda ena reč ga obvaruje vsega hudega in povrne se zopet srečno k tebi. Na vodi se mu ni treba ničesar bati, tam ga bodem jaz varovala. „Ta le prstan (vila je snela z roke zlat obroček z rubinom kakor kapljica krvi in ga dala materi) obesi sinu na vrat, ki ga obvaruje v nevarnosti. Če pa ga kdaj komu iz ljubezni, bo tisti namesto mene njegov varuh. Vedi, da ga je že eden iz tvojega rodu nosil.“

„Kdo?“ je vprašala kraljica radovedno. „Ali nisi slišala nikdar o nesrečnem stricu tvojega soproga?“

„O da, slišala sem. Zaljubljen se je baje v vilo, ki se ji je potem izneveril. Iz strahu pred njo je zbežal pred dvema letoma v tujino, a ona ga je vendar iz maščevanja nekje potegnila pod vodo in ga zadavila.“

„Ni bilo tako“, je pravila povodna vila s tresočim se glasom. „Jaz sem tista vila. Srečna sva bila in eno dete sva imela. Toda sojeno mi je tako, da nisem smela imeti otroka pri sebi, ne živeti z možem. Ločila sem se od njiju. A niti oče ni smel z otrokom tukaj ostati, zato se je odpeljal, da bi nekje na tujem vzgojil otroka. Neko noč je nastala nevihta in razbila ladjo. Moj mož je utonil, ne da bi mu mogla rešiti življenje. Otroka pa je ostal živ, valovi so ga vrgli na otok, kjer so ga ljudje našli in vzeli k sebi. Jaz nimam sedaj nobene oblasti nad njim. Telo mojega ljubega moža pa leži v

Pravljice Božene Nemicove.

Prevedel Dr. P.

Povodna vila.

Vladal je kralj v daljni deželi, ki je bil neizmerno bogat. Z zlatom in srebrom so bile obložene stene in tla v kraljevskih sobah, po svili in baršunu so hodili; kadar se je sprehajal kralj s krasno kraljico po vrtu, so se biseri in dragi kameni na njunih oblekah tako lesketali, da jih ni mogel nihče dolgo gledati. Več let je živel kralj s svojo soprogo zelo srečno, le nekaj ga je žalostilo: otrok ni imel.

Nekega dne je priplula tuja ladja v пристanišče. Služabnik je naznanil, da želi kapitan s kraljem govoriti. Prišel je tuji kapitan pred kralja, poklonil se in poljubil rob z zlatom pretkane kraljeve halje. Kralj se je razveselil, ko je slišal, da je kapitan poslanec njegovega prijatelja, kralja sosedne države. Kapitan je izrekel prošnjo svojega gospoda, naj mu prihiči z vojsko na pomoč, ker sovražniki od vseh strani pritiskajo nanj. Kralj mu prošnje ni mogel odbiti. Kapitanu so pokazali sobo, da si počije. Kraljevi poslanci so se razleteli po deželi in klicali može na vojsko. Za sedem dni je bilo vse pripravljeno. Kralj je izročil vlado svoji soprogi in se poslovil od nje in zbranega naroda ter odplul na mnogih ladjah prijatelju na pomoč.

Kraljici je bilo tesno pri srcu v krasnih dvoranah. Po obrežju je hodila vsak dan in se ozirala po brezkončnem morju. Nekoč je sedla utrujena pod košato

ablano ter zaspala. Sanjalo se ji je, da stoji pred njo gospa žalosnega, bledega, nenavadno lepega lica. Visoko vitko telo je pokrivala zelenkasta prozorna obleka in od glave do pet se ji je vila bela tančica vsa z biseri posejana. Kraljica se je ustrašila, a gospa se je sklonila k njej in rahlo izpregovorila: „Ne boj se, kraljica, s to lažbo prihajam k tebi. Povodna vila sem, tvoja sorodnica. Poznam tvojo željo, da bi rada imela vsaj enega otroka, zato poslušaj, kaj pravim: Ko se prebudiš zagledaš nad seboj na drevesu jabolko; utrgaj ga in pojej in tvoja želja se izpolni. Kadar boš imela sinčka, se zopet vidiva.“

Vila je izginila, kraljica pa se je prebudila. Mela si je oči in pogledala na drevo. Baš nad njeno glavo je viselo usodno jabolko in nad jabolkom plitček, ta je zletel na vejico in jabolko je padlo kraljici v naročje. Bilo je tako krasno, da bi ga slikar ne mogel lepšega naslikati.

„Zares, tako dobrega in okusnega jabolka še nisem pokušala, kar sem živa“, je rekla, ko ga je snedla.

Nato je šla v grad, a nikomur ni rekla o tem niti besedice. Kmalu pa je občutila da je povodna vila govorila resnico in v srcu ji je bila hvaležna.

Veselo je zavladovalo po vsej deželi, ko se je izvedelo, da je kraljica dobila sina. Veselo vest so hoteli takoj sporočiti kralju, a kraljica je zabranila, da bi ga lahko sama iznenadila, kadar se povrne.

Zvečer, ko je kraljica zadremala, so se odprle duri in v spalnico je stopila povodna vila k mladi materi.

„Srčna hvala!“, je zakljicala kraljica podajajoč ji otročiča. „Poglej, kako krasnega sinka imam!“

Vila ga je vzela v naročje, gledala mu dolgo v